

Obraz upálení mistra Jana Husa v současné české společnosti

Kateřina Chládková

Kateřina Chládková se pokusila zachytit současnou vzpomínkovou praxi spojenou s výročím Jana Husa v roce 2015. Vstupovala do aktuálního dění s jasnou výzkumnou otázkou. Chtěla prověřit a srovnat roli jednotlivých médií (film, literatura, muzeální reprezentace dějin) v kontextu kulturní paměti. Pátrala po tom, jak česká společnost na Husa vzpomíná, jaký typ historického vědění se v rámci výroční vzpomínkové praxe utváří a předává, reflektovala státní politiku paměti. Jedná se o náročné téma, neboť metody výzkumu nejsou v této oblasti zcela standardizovány, a pole pramenů je navíc v živém pohybu. Autorka si s těmito problémy poradila, dokázala jasně ohraničit prostor svého badatelského zájmu a zvolila si vhodné prameny k detailnější analýze. Oceňuji též, jak si poradila s metodologií výzkumu.

Vzhledem k rozsahu bakalářské práce, nebylo reálné, aby Kateřina Chládková zmapovala výroční vzpomínání komplexně. Takový přístup by s sebou navíc nesl riziko, že práce skončí jen u povrchního popisu vzpomínkové praxe a výčtu jednotlivých obrazů Husa ve veřejném prostoru. Autorka se rozumně rozhodla pro redukci rozsáhlého pole, kterou zdůvodnila společenskou relevancí konkrétních reprezentací Husa (jejich popularitou, komerčním úspěchem, institucionální autoritou). Zaměřila se na výroční výstavy (příčemž vybrala expozici Husitského muzea v Táboře Jan Hus 1415/2015), na dvoudílný film Jan Hus z produkce veřejnoprávní České televize (r. Jiří Svoboda) a na komerčně úspěšný román Husitská epopěj Vlastimila Vondrušky. Tato redukce jí otevřela prostor pro detailnější analýzu pramenů a sofistikovanější výzkumné otázky.

Při hledání vhodné metody se Kateřina Chládková inspirovala v širokém interdisciplinárním poli „memory studies“. Dokázala se rychle zorientovat v základní metodologické literatuře. Vzhledem k aktuálnosti tématu, si musela inspirace přizpůsobit. Výsledný přístup tak kombinuje několik zdrojů. Oceňuji zejména to, že autorka jen pasivně nepřevzala tradiční koncept míst paměti Pierra Nory, ale dokázala jej aplikovat nově a nekonvenčně (pomohl jí pojem mnemotopu). Norovské inspirace doplňují tradiční pojmy odvozené z prací Jana Assmanna a Aleidy Assmannové, které se pro výzkum výročního vzpomínání ukazují jako

funkční. Nejaktuálnější vrstvu v metodologii představují „cultural memory studies“, které věnují pozornost medialitě vzpomínání (Astrid Erllová). Právě mediální perspektiva hraje v přístupu Kateřiny Chládkové klíčovou roli, odráží se ve výběru pramenů i kompozici práce. Právě díky pojmům odvozeným z „cultural memory studies“ se autorka může posunout za banální konstatování, že se v husovském výročním vzpomínání jen opakují kanonické obrazy, a může sledovat dynamický proces remediací, který podnětně ukazuje, co se v současnosti děje s pamětí a historií ve veřejném prostoru.

Rád bych na závěr posudku naznačil některé problémy, jež sice přesahují rámec bakalářské práce, ale mohou snad podnítit diskuzi v rámci obhajoby. Zajímalo by mě, jakým reprezentacím či médiím paměti by autorka ještě věnovala pozornost, kdyby nebyla limitována rozsahem bakalářské práce. Dále: existuje nějaké relativně živé vzpomínání na Husa mimo rámec výroční vzpomínkové praxe? Jakou roli hraje husovská tematika v širším kontextu české kulturní paměti? Vyplývají z výzkumu nějaké podněty, které by bylo možné aplikovat do kontextů, jež souvisejí s přítomností historie ve veřejném prostoru? Tj. jak by měla vypadat „dobrá“ výstava, jak by měl s médii paměti interagovat historik – husitolog, jak by se mělo o Husovi učit ve škole?

Z výše uvedeného vyplývá, že text Kateřiny Chládkové překračuje běžnou úroveň bakalářských prací. Autorka si samostatně a kreativně vymezila téma a výzkumnou otázku, prokázala píli a dovednost při práci s prameny, osvojila si řadu náročných metodologických konceptů a dokázala je produktivně využít. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Kamil Činátl, Ph.D.

V Praze

Ústav českých dějin FFUK

10. 6. 2016